

STRATEGIC INNOVATIVE PRIORITIES OF REGIONAL DEVELOPMENT (ON EXAMPLE OF KHARKIV OBLAST)

Batalov O. A.

The strategic innovative priorities of regional development on example of Kharkov oblast are researched in the article. The main trends of social and economic development of Kharkov oblast are analyzed, the recommendations about directions of innovative reforming of economy of the stated region are given.

Keywords: *regional development, innovative priorities, modernization of the economy, balanced development of the region, managerial decisions.*

УДК 330.117

СОЦІАЛЬНО-РИНКОВИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ

*К. Г. Губін, кандидат економічних наук
Національний університет «Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»*

У статті розглядається утворення соціально-ринкової системи формування доходів населення. Визначено головне внутрішнє джерело розвитку системи формування доходів. Розкрито основні риси соціально-ринкової системи формування доходів та визначальні тенденції її розвитку.

Ключові слова: *саморегулювання доходів населення, регулювання доходів населення, система формування доходів населення.*

Постановка проблеми. Ринкове саморегулювання та регулювання процесів формування доходів населення державою, фірмами, громадянським суспільством та індивідами не існують відокремлено одне від одного, а утворюють цілісну систему – систему формування доходів. Вивчення особливостей та закономірностей формування притаманної країнам із соціальною ринковою економікою системи формування доходів має велику науково-практичну цінність для України, оскільки не лише дозволяє зрозуміти, що треба розбудовувати, але й вказує шляхи для цього.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У статті «Спосіб формування доходів: дослідження еволюції» [1] було розкрито існування шести основних етапів розвитку способу формування доходів. У монографії «Безпека людського розвитку: економіко-теоретичний аналіз» виділено та охарактеризовано шість основних етапів розвитку системи формування доходів: колективний, приватний, управлінський, капіталістичний, соціально-ринковий та соціальний [2, с. 303–316].

У статті «Еволюція умов людського розвитку за різних систем формування доходів» [3] виокремлено вісім основних параметрів системи формування доходів, що визначають якість розвитку людського потенціалу, та розкрито взаємозв'язок цих параметрів. Охарактеризовано стан цих параметрів та умови людського розвитку за шести основних систем формування доходів, включаючи соціально-ринкову.

Таким чином, поняття та основні риси соціально-ринкового етапу розвитку системи формування доходів населення вже розкриті в літературі. Проте вони потребують поглибленого вивчення. Зокрема, необхідно докладно дослідити закономірності та механізми розвитку соціально-ринкової системи формування доходів, аби зрозуміти, як побудувати цю систему в Україні. Окремі риси соціально-ринкового етапу розвитку системи формування доходів також потребують більш детального вивчення.

Формулювання цілей. Мета статті: розкрити закономірності утворення соціально-ринкової системи формування доходів та охарактеризувати основні риси соціально-ринкового етапу розвитку системи формування доходів.

Вклад основного матеріалу дослідження. Розвиненим країнам Заходу притаманна соціально-ринкова система формування доходів. Її виникнення є закономірним результатом довгої історичної еволюції механізмів саморегулювання та регулювання доходів. Головним внутрішнім джерелом цієї еволюції є основне протиріччя формування доходів. Водночас іноді зовнішня детермінація розвитку відіграє визначальну роль.

Низка об'єктивних та суб'єктивних факторів примушує людей об'єднуватися в економічній, політичній та духовній сферах. Таке об'єднання, з одного боку, дозволяє підвищити ефективність діяльності індивідів, а з іншого – породжує проблему розподілу доходів, влади, статусу та інших обмежених благ.

Людство стикається із протиріччям між об'єднанням індивідів та розподілом умов і засобів самореалізації. У сфері доходів це протиріччя набуває форми основного протиріччя формування доходів населення. Спочатку потреба у фізичному виживанні, а потім необхідність підвищення ефективності економічної діяльності змушували людей поєднувати зусилля в процесі виробництва. Однак таке об'єднання викликає необхідність визначення частки кожного індивіда в створеному спільними зусиллями продукті.

Люди, що на стадії виробництва виступали як партнери, об'єднані спільною метою, на стадії розподілу стають суперниками, роз'єднаними прагненням одержати якомога більшу частину створеного продукту у формі кінцевих доходів. Хоча єдність інтересів учасників процесу суспільного виробництва на етапі створення продукту та протилежність на стадії його розподілу зумовлені об'єктивно, на суб'єктивному рівні сприйняття цих інтересів може бути іншим.

Отже, основне протиріччя формування доходів населення – це протиріччя між об'єднанням індивідів у процесі спільно-розділеної діяльності із створення економічних благ та заснованим на певному типі розподілу відособленням їх в особистому доході.

Протиріччя пов'язане із тим, що спочатку, на етапі створення продукту, власники всіх факторів виробництва зацікавлені у найбільш продуктивному співробітництві. Адже максимізація ефективності виробництва дозволяє всім розраховувати на більші доходи.

Проте на етапі розподілу продукту відбувається радикальна трансформація характеру відносин. Коли продукт вже вироблений, його кількість незмінна і збільшення доходів одних можливе лише за рахунок зменшення доходів інших. Ті, хто були партнерами, коли йшлося про максимізацію обсягів виробництва, перетворюються на конкурентів у справі розподілу результатів спільної діяльності.

Із розвитком суспільства ускладнюються механізми та форми виробничого об'єднання індивідів, що забезпечують усе більш високу ефективність виробництва. Водночас ускладнюються механізми й форми відособлення в особистому доході, що розширює можливості як економічно обґрунтованого, так і не обґрунтованого збагачення та посилює диференціацію доходів.

Основне протиріччя формування доходів може втілитися як у соціально-економічну боротьбу, так і у соціально-економічне співробітництво. Соціально-економічна боротьба спрямована на збільшення частки індивіда або соціальної групи в створеному продукті і є руйнівною для економічного розвитку; соціально-економічне співробітництво має на меті збільшення створюваного продукту. Як відзначив Л. Ерхард, розумніше спрямувати зусилля «на збільшення продуктивності, аби цим єдиною плідним способом домогтися для всіх зайнятих у народному господарстві більшого доходу» [4, с. 205].

Зняти основне протиріччя формування доходів можливо за рахунок поширення принципів нееквівалентної справедливості, завдяки якому відособлення в особистому доході перестане бути проблемою. Нееквівалентна соціальна справедливість – тип уявлень про справедливість, що не передбачає взаємозв'язку індивідуальних внесків і віддач. Взаємини всередині родини значною мірою скеровуються принципами нееквівалентної справедливості. Інші приклади – безкоштовне надання медичних або освітніх послуг, а також

добродійність, що набувають все більшого поширення в сучасному світі [5, с. 426].

Однак на початку XXI століття навіть в економічно розвинених країнах ці принципи набули лише обмеженого застосування. За сучасних умов більш перспективним виглядає інший шлях – зняття найбільш гострих форм прояву основного протиріччя формування доходів.

Особлива роль у даному процесі належить державному та недержавному регулюванню доходів, що повинне не тільки вирішувати конфлікти, але й перешкоджати їхньому виникненню. Система формування доходів населення в соціальній державі має ефективні «вбудовані» механізми зняття гострих форм прояву основного протиріччя формування доходів.

Для характеру відносин дуже важливо, чи сприймають різні члени суспільства свої інтереси як суперечні один одному або як співпадаючі. Наявність механізмів досягнення компромісу також має істотний позитивний вплив на співвідношення боротьби й співробітництва. Потужним інструментом узгодження суперечливих інтересів є соціальне партнерство.

У капіталістичній системі формування доходів держава виступала опорою для панівних класів. Рівень експлуатації, порівняно з управлінською системою, спочатку навіть підвищився через те, що наймані працівники для окремого капіталіста є взаємозамінними. Конкретний капіталіст не має потреби ані в збереженні здоров'я найманих робітників, ані в утриманні їхніх родин.

Якщо в управлінській системі формування доходів велике значення мали традиції та релігія, що освячували стан речей і знижували рівень невдоволення, то крах традиційного суспільства істотно змінює настрої мас. Свою роль у зростанні невдоволення найманих працівників, колишніх селян, відіграє і подовження робочого дня, і монотонність праці, і відрив від природного середовища. Відбувається консолідація робітників, формуються ідеологічні засади боротьби мас за свої права. Поширюється розуміння інтересів різних класів як таких, що суперечать один одному.

У капіталістичній системі формування доходів соціальна боротьба розгортається безпосередньо за інтереси мас, за знищення політичної, соціальної й економічної нерівності, на противагу попередній системі, де соціальна боротьба зазвичай відбувалася за «місця в еліті», а переможці не покращували суттєво становище мас, бо займали місце переможених у панівному класі і самі ставали експлуататорами.

Позбавлена (через розвиток концепції прав людини та демократизацію) найбільш радикальних методів придушення невдоволення, політико-економічна еліта все частіше обирає компромісні шляхи вирішення конфліктів. Неможливість примусити робітників працювати на умовах працедавця робить більш ефективними компромісні варіанти вирішення протиріч. Розви-

вається соціальне партнерство у формі трипартизму (іноді біпартизму), яке дозволяє відмовитися від найбільш гострих, руйнівних для обох сторін конфлікту, способів боротьби та перейти до цивілізованого й аргументованого діалогу.

Механізм, що відтворює відчуження безпосередніх виробників від засобів виробництва, дає збій через поширення акціонерної власності й перевищення зарплатою мінімуму засобів існування (надає можливість здійснювати заощадження).

Зазначені процеси разом із демократизацією громадського життя викликають збільшення соціально-економічної сили мас. З інституту, що забезпечує експлуатацію основної частини населення вузькою елітою, держава поступово перетворюється на інститут, що збалансовує суперечливі інтереси.

На користь праці розподіляється все більша частина створеного продукту. Сам суспільний продукт, завдяки досягненням науково-технічного прогресу, різко збільшується. Формально вільний час, що майже зник у більшості населення, стає надбанням мас: тривалість робочого тижня в розвинених країнах скорочується вдвічі (особливо інтенсивне скорочення спостерігається на початку ХХ століття).

Зростають можливості з розвитку та реалізації здібностей індивідів (зокрема, через підвищення якості та доступності освіти), що полегшує просування соціальними сходами та розвиток особистості. У структурі засад соціального успіху людини відбуваються суттєві зрушення. Не походження чи соціальний статус, а особисті якості стають визначальним фактором успіху, через що політико-економічна еліта перестає бути «закритим клубом», а її члени краще розуміють потреби та інтереси рядових громадян.

Під впливом указаних перетворень (передовсім завдяки вирівнюванню соціально-економічних сил основних соціальних груп) після Другої світової війни в економічно розвинених країнах відбувається становлення соціально-ринкової системи формування доходів.

Ця система має п'ять базових рис:

1. Конкурентний ринок як основний механізм координації господарської діяльності.
2. Розвинена система регулювання (державного, корпоративного та громадського).
3. Висока ефективність господарської системи.
4. Баланс соціально-економічних сил у суспільстві.
5. Досить висока здатність суспільства нав'язувати бізнесу принципи нееквівалентної справедливості.

Перелік основних рис соціально-ринкової системи формування доходів, що безпосередньо впливають на реалізацію двох головних цілей формування доходів (задоволеність індивідів процесом формування доходів та високий рівень задоволення їх економічних потреб), має наступний вигляд:

1. Перевага соціально-економічного співробітництва над соціально-економічною боротьбою (розвиненість відносин партнерства).

2. Праця набуває інтелектуального, інноваційного, творчого характеру (що підвищує задоволеність нею), а продукт праці складно піддається точній оцінці (що змушує роботодавця налагоджувати партнерські стосунки з найманим робітником; підштовхує застосовувати не процесуальні, а змістовні концепції мотивації, тобто враховувати складну ієрархію потреб людини).

3. Високий життєвий рівень основної маси населення (переважаюча частка населення – більше 80 % – має можливість вести життя, гідне сучасної людини).

4. Велика кількість формально вільного часу (набуває розмірів, подібних до формально робочого часу – близько 40 годин на тиждень).

5. Просування соціальними сходами потенційно загальнодоступне, але вимагає особистих здібностей (підвищення якості та доступності освіти, широка свобода діяльності створюють потенційну можливість для кожного члена суспільства підвищити свій статус).

6. Помірна диференціація доходів.

7. Низький рівень випадкової й систематичної експлуатації.

8. Соціальне вирівнювання за активної участі держави, фірм та інститутів громадянського суспільства (вирівнювання як стартових можливостей індивідів, так і рівнів споживання).

9. Збереження відносної бідності та соціальної ексклюзії (соціальна ексклюзія – поведінковий аспект, що нерідко супутній бідності, пов'язаний з обмеженістю матеріальних, культурних і соціальних ресурсів людей, що виключає їх з мінімально прийнятного способу життя, характерного для даного суспільства [6, с. 159], з нормальних соціальних контактів та з громадського життя взагалі [7, с. 95]).

10. Збереження певної нерівності можливостей (хоча можливості людського розвитку рівні як ніколи раніше, перспективи розвитку особистості все одно відрізняються через різний доступ до освіти, неоднакові соціальні зв'язки тощо).

На думку С. Тютюнникової, В. Іноземцева, збереження бідності в постіндустріальному суспільстві – закономірність, викликана, зокрема, тим, що в цьому суспільстві зростає значення освітнього рівня людини, його інтелектуального розвитку, які найбільшою мірою відсутні в середовищі бідних [8, с. 192; 9, с. 24]. Відбувається «замикання» нижчого класу, самовідтворення бідності. Збільшується розрив в оплаті не лише інтелектуальної та переважно фізичної праці, але й різниця у винагороді зайнятих у наукомісткому виробництві та зайнятих в індустріальному секторі, значній частині сфери послуг, що раніше належали до середнього класу, а зараз зміщуються на його периферію в напрямку нижчого класу [9, с. 23–26].

Основні характеристики соціально-ринкової системи формування доходів обумовлені закономірно. Приміром, вирівнювання соціально-економічних сил створює передумови для зниження ступеня експлуатації мас. І перше, і друге разом із підвищенням рівня життя й соціальним вирівнюванням забезпечують перевагу соціально-економічного співробітництва над соціально-економічною боротьбою, що має позитивний зворотний вплив на ефективність господарської системи та якість життя. Висока частка заробітної плати у ВВП у деяких аспектах вигідна й підприємцеві, оскільки розширює платоспроможний попит і забезпечує підвищення якості робочої сили, необхідне в умовах постіндустріального виробництва. І хоча причинно-наслідкові зв'язки складні й нерідко неоднозначні, закономірність комплексного формування зазначених характеристик безсумнівна.

З погляду на завдання, що стоять перед Україною, особливого значення набуває питання послідовності створення передумов розбудови соціально-ринкової системи формування доходів. На наш погляд, саме вирівнювання соціально-економічних сил може стати базовою засадою розвитку соціально-ринкової системи формування доходів в Україні, оскільки воно здатне дати поштовх розвитку соціального партнерства, відокремленню держави від бізнесу, посиленню соціальної спрямованості виробництва (зокрема, збільшенню частки оплати праці в НД), зниженню ступеня експлуатації праці та землі.

Безумовно, велике значення має також створення конкурентного ладу, пріоритетна увага збереженню й нарощуванню людського капіталу, формування високоефективного виробництва, побудова розвиненої системи регулювання доходів, боротьба з корупцією та ряд інших заходів, проте самі по собі, без вирівнювання соціально-економічних сил, вони здатні породити не соціально-ринкову, а капіталістичну систему формування доходів. Тільки збільшення соціально-економічної сили основної частини населення примусить політико-економічну еліту відмінити вигідні для неї практики.

У науковій літературі присутні різні трактування сучасного становища господарських систем економічно розвинених країн. Так, Г. Волинський та І. Тодріна відзначають помітне зміщення пріоритетів між соціальною справедливістю та економічною ефективністю на користь останньої в 70–80-ті роки ХХ століття, але не розглядають це як відхід від концепції соціального ринкового господарства [10, с. 30]. В. Антропов відзначає суперечливі тенденції в економіці Німеччини, починаючи з 1982 року, і говорить про частковий відхід від концепції «соціальної держави», який не означає, однак, перехід до концепції «laissez-faire» [11, с. 63–65].

З'являється припущення про те, що в країнах Заходу відбувається поступовий перехід від політики «соціальної держави» до політики «ефективної держави», що знімає частину відповідальності за пенсійне забезпечення,

медичне страхування, страхування на випадок безробіття та інші соціальні виплати з державного бюджету. В якості однієї з основних причин цього називається порушення балансу сил праці і капіталу, насамперед через підвищення міждержавної мобільності останнього [12, с. 26–30], однак масштаби і значення перерозподілу соціально-економічних сил, що відбувається сьогодні, на наш погляд, є недостатніми для відходу від концепції соціальної держави.

Такі характеристики «ефективної держави», як дотримання всіма суб'єктами господарювання загальних правил гри, поділ і збалансованість гілок політичної влади, відокремленість політичної та економічної влади, надання рівних можливостей усім учасникам економічної діяльності, збалансоване поєднання ринкового саморегулювання і регулювання, максимальна наближеність структур управління до населення і його потреб, відпрацьованість законодавчого процесу та висока якість законодавства [13, с. 20–25], аж ніяк не вказують на її відмінність від соціальної держави.

У А. Осіпяна виникає ідея щодо відмирання «держави добробуту» і формування «суспільства добробуту» [14, с. 115–117]. З іншого боку, як зазначає А. Шліхтер, теза про зникнення кордонів між громадянським суспільством і державою неправомірна, зокрема, тому, що держава, як апарат примусу, неминуче виявляється над членами суспільства [15, с. 32].

Загалом, ані за переходу від однієї моделі соціального ринкового господарства до іншої, ані при зміні акцентів соціальної політики в жодній із наведених вище базових рис соціально-ринкової системи формування доходів не відбувається принципових змін. Спостерігається лише «перерозподіл сфер відповідальності» між ринковим саморегулюванням і регулюванням доходів, між недержавним та державним регулюванням в складі регулювання. Якщо в США частка валових державних соціальних видатків становить 17,1 % проти 37,6 % в Данії, то частка всіх чистих соціальних витрат (державних і приватних) розрізняється в зазначених країнах несуттєво, складаючи 24,5 % і 24,4 % відповідно [16, с. 15].

Перерозподіл через бюджет більшої чи меншої частки продукту на користь нужденних набуває підпорядкованого значення. Головна ж функція держави як суб'єкта соціальної політики в сучасних умовах вбачається у формуванні соціально-економічного середовища, яке сприяє активній самореалізації кожного члена суспільства в економічній сфері, що гарантує достатній рівень стабільності й можливість розвитку. У соціально орієнтованому господарстві всі елементи економічної політики працюють на виконання цього завдання [17, с. 68].

Проте існують і загрози цьому стану речей. Праця сьогодні «почиває на лаврах» минулих перемог. Знижується роль класових протиріч, на зміну яким приходять розходження між більш дрібними соціальними групами.

Різке зменшення ступеня невдоволення мас, послаблення класової єдності знижують їхню соціально-економічну силу. З іншого боку, великий капітал зберігає вплив на владу, який набуває форми «невидимої» олігархії, коли представники великого бізнесу не беруть участь безпосередньо в політичній діяльності, але впливають на кадровий склад і стратегію політичних партій [18, с. 60]. Великий бізнес розширює контроль над засобами масової інформації [19], що разом із розвитком технологій маніпулювання свідомістю несе загрозу порушення балансу соціально-економічних сил.

Однак новий характер праці в постіндустріальному виробництві (що ускладнює контроль результатів праці) не дозволяє повною мірою реалізувати сценарій зниження її частки в НД (оскільки це створить передумови зниження ефективності праці).

Особливу роль відіграє світова фінансово-економічна криза, що почалася у 2008 році: вона примушує зменшувати рівень оплати праці і соціального захисту, що активізує боротьбу найманих працівників за свої інтереси, посилює їх єдність та дає новий досвід самоорганізації.

Перехід до шостої, соціальної, системи формування доходів убачається закономірним і неминучим результатом розвитку соціально-ринкової системи формування доходів. Зазначений перехід відбудеться тоді, коли економічні фактори перестануть бути істотною детермінантою людської поведінки. Основне протиріччя формування доходів буде знято принципово іншим типом суспільних відносин. Якщо за сучасних умов людський розвиток значною мірою спрямований на збільшення здатності людини створювати вартість (як основу доходів), то за соціальної системи формування доходів його буде спрямовано на гармонійний розвиток особистості (як основу самореалізації людини). Праця як джерело існування буде замінена творчістю як засобом самореалізації і людського розвитку. Замість піклування про забезпечення матеріальних потреб людина зможе більше зосередитися на потребах саморозвитку.

Висновки. Головним внутрішнім джерелом розвитку системи формування доходів населення є основне протиріччя формування доходів – протиріччя між об'єднанням індивідів у процесі спільно-розділеної діяльності зі створення економічних благ та заснованим на певному типі розподілу відособленням їх в особистому доході.

Зняти основне протиріччя формування доходів можливо за рахунок поширення принципів нееквівалентної справедливості, завдяки якому відособлення в особистому доході перестане бути проблемою. Проте навіть в економічно розвинених країнах ці принципи набули лише обмеженого застосування. Тому за сучасних умов більш перспективним є інший шлях – зняття найбільш гострих форм прояву основного протиріччя формування доходів.

Визначальна роль у даному процесі відводиться державному та недержавному регулюванню доходів, які повинні не тільки вирішувати конфлікти, але й перешкоджати їхньому виникненню. Соціально-ринкова система формування доходів населення ефективно виконує ці функції, бо має «вбудовані» механізми зняття гострих форм прояву основного протиріччя формування доходів.

До базових рис соціально-ринкової системи формування доходів слід віднести: конкурентний ринок; розвинену систему регулювання (державного, корпоративного та громадського); високу ефективність господарської системи; баланс соціально-економічних сил у суспільстві; досить високу здатність суспільства нав'язувати бізнесу принципи нееквівалентної справедливості.

На наш погляд, саме вирівнювання соціально-економічних сил повинне стати базовою засадою розбудови соціально-ринкової системи формування доходів в Україні, оскільки воно здатне дати поштовх розвитку інших необхідних рис – соціального партнерства, конкурентного ладу, розвиненої системи регулювання доходів, відокремлення державної влади від бізнесу, посилення соціальної спрямованості виробництва, зниження ступеня експлуатації праці та землі тощо.

Перспективним напрямом подальших досліджень вважаємо докладне висвітлення комплексу заходів, необхідних для розбудови в Україні соціально-ринкової системи формування доходів населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Губин К. Г. Способ формирования доходов: исследование эволюции / К. Г. Губин // Соц. экономика. – 2006. – № 1–2. – С. 169–174.
2. Безпека людського розвитку: економіко-теоретичний аналіз : монографія / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, Т. М. Камінська та ін. ; за ред. Л. С. Шевченко. – Х. : Право, 2010. – 448 с.
3. Губін К. Г. Еволюція умов людського розвитку за різних систем формування доходів / К. Г. Губін // Вісн. Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Серія: Економічна теорія та право. – 2011. – № 3 (6). – С. 67–74.
4. Эрхард Л. Благополучие для всех / Л. Эрхард ; вступ. ст. Б. Б. Багрянницкого, В. Г. Гребенникова. – М. : Дело, 2001. – 352 с.
5. Губин К. Г. Экономическая эксплуатация как одна из угроз экономической безопасности Украины / К. Г. Губин // Экономика: проблемы теории та практики. – 2008. – Вип. 244, т. 2. – С. 424–435.
6. Абрахамсон П. Социальная эксклюзия и бедность / П. Абрахамсон // Обществ. науки и современность. – 2001. – № 2. – С. 158–166.
7. Тютюнникова С. В. Бедность как социально-экономический феномен: содержание, формы, стратегии преодоления в современном мире / С. В. Тютюнникова // Соц. экономика. – 2001. – № 3–4. – С. 88–102.

8. Тютюнникова С. В. Формирование доходов населения в условиях рыночной трансформации экономики инверсионного типа : дис. ... д-ра экон. наук : 08.01.01 / С. В. Тютюнникова. – Харьков, 1999. – 460 с.
9. Иноземцев В. Л. Классовый аспект бедности в постиндустриальных обществах / В. Л. Иноземцев // Социол. исследования. – 2000. – № 8. – С. 18–27.
10. Вольнский Г. Что такое «социальное рыночное хозяйство» / Г. Вольнский, И. Тодрина // Бизнес–информ. – 1998. – № 23–24. – С. 28–30.
11. Антропов В. В. Социальная рыночная экономика: Путь Германии / В. В. Антропов. – М. : Экономика, 2003. – 224 с.
12. Государственное регулирование рыночной экономики : учеб. пособие для вузов / И. И. Столяров, И. Н. Мысляева, О. В. Катихин, М. А. Пивоварова ; Моск. гос. ун-т М. В. Ломоносова. – М. : Дело, 2001. – 279 с.
13. Энтин М. Эффективное государство / М. Энтин // Тенденции Российско-Европейских отношений. – 2005. – № 4. – С. 15–25.
14. Осипян А. Л. Экономика государства благосостояния: основы и формирование в условиях рыночной трансформации / А. Л. Осипян. – Донецк : Лебедь, 2001. – 302 с.
15. Шлихтер А. «Третий сектор» (некоммерческий) и гражданское общество США / А. Шлихтер // Мировая экономика и междунар. отношения. – 2006. – № 12. – С. 31–39.
16. Никитин С. М. Рынок и социальная политика государства / С. М. Никитин, М. П. Степанова // Деньги и кредит. – 2005. – № 1. – С. 12–20.
17. Соболева И. Социальная политика как фактор устойчивого развития / И. Соболева // Проблемы теории и практики управления. – 2003. – № 3. – С. 67–73.
18. Булеев И. П. Возможно ли разделение бизнеса и власти в странах с рыночной экономикой? / И. П. Булеев, Н. Е. Брюховецкая // Наук. пр. Донец. нац. техн. ун-ту. Серия: економічна. – 2006. – Вип. 103-1. – С. 58–64.
19. Майданов В. «Саранча» на медийном поле / В. Майданов // Свобода слова 2000. – 2006. – № 51. – С. 1.

СОЦИАЛЬНО-РЫНОЧНЫЙ ЭТАП РАЗВИТИЯ СИСТЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ

Губин К. Г.

В статье рассматривается образование социально-рыночной системы формирования доходов населения. Определен главный внутренний источник развития системы формирования доходов. Раскрыты основные черты социально-рыночной системы формирования доходов и определяющие тенденции её развития.

Ключевые слова: *саморегулирование доходов населения, регулирование доходов населения, система формирования доходов населения.*

SOCIALLY-MARKET STAGE OF INCOMES FORMATION SYSTEM DEVELOPMENT

Gubin K. G.

In the article the formation of the socially-market incomes formation system is examined. The main internal source of incomes formation system development is defined. The basic features of the socially-market incomes formation system and the defining trends of its development are discovered.

Keywords: *population incomes self-regulation, population incomes regulation, profits formation system.*